

Ni 36h
011

Pasenstein 27 April 1815

403

16 July 1817

Feb 20

Nemen de Vrijheid van Excellentie by euren
te doen toekomen. Een Model van het Wapen
het welk de Stad heeft gevoerd. Zynre Een Raaf
op een blaume Steen en witte Grond.
Maar van de bevestiging ten alderuandelyksten
Solliciteeren.

De Burgemeester van Pasenstein
J. De Velle

Van Zynre Excellentie den Heere
Gouverneur der Provincie
Maband.

R. 3

INVENTARIS	ARCHIEF-COLLECTIE	INVENT.NR.	FOTONEGATIEF PLAATS EN NR.	AFGIETSEL PLAATS	NR.
ARA 90	Coll. gemeenteriegels	297	ARA	Eigendom Stichting BRABANTS HEEM	

DATUM:

ZEGEL VAN

Ravenstein

FUNCTIE

RANDSCHRIFT

ZEGELCLAUSULE

VOORSTELLING

MATERIAAL

KLEUR

VORM

MAAT

STAAT

BEVESTIGING

CONTRAZEGEL

VAN WEGE DEN KONING.

DE HOOGHE RAAD VAN ADEL, gebruik makende van de magt aan
denzelven verleend, bij besluit van den 20sten Februarij 1816, bevestigt bij
dezen *de Stad Carstein.*

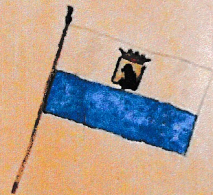
ingevolge het, door haar gedaan verzoek, in het bezit van het navolgende Wapen:

Lijnde van Zilver, beladen
staande op een steen van Lazuur.
van goud en vijf Kroon

met een Raar van Sabel,
het Schild gedekt met een Kroon
van hetzelfde.

Gedaan in 'S GRAVENHAGE den *16. July 1817.*

M. J. J. G. J.
Secretaris.

TER ORDONNANTIE VAN DEN HOOGEN RAAD.

de Wapen van de Stad Carstein Secretaris.

GEMEENTE RAVENSTEIN

VAN REGE DEN KONING

DE HOOGHE RAAD VAN ADEL, gebruik makende van de magt aan denzelven verleend, bij besluit van den 20sten Februarij 1816, bevestigt bij dezen de Stad Ravestein.

ingevolge het, door haar gedaan verzoek, in het bezit van het navolgende Wapen:

Zijnde van Silver, beladen met een Raav van Sabel, staande op een steen van Lazúúr. Het Schild gedekt met een Kroon van goud en vijf fleúrons van hetzelfde.

Gedaan in 's GRAVENHAGE den 16de July 1817.

w.g. Mat.L.d'Yvoy van Mijdrecht

TER ORDONNANTIE VAN DEN HOOGEN RAAD,

w.g. de Wacker van Zon. Secretaris.

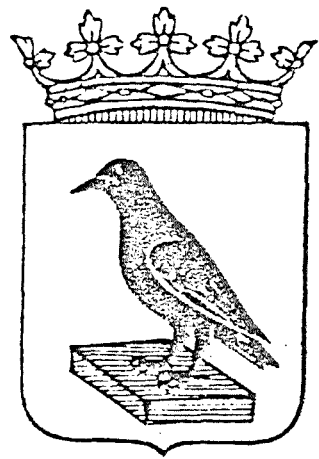
VLAG:

aangeboden door

het Gemeentebestuur
van Ravenstein

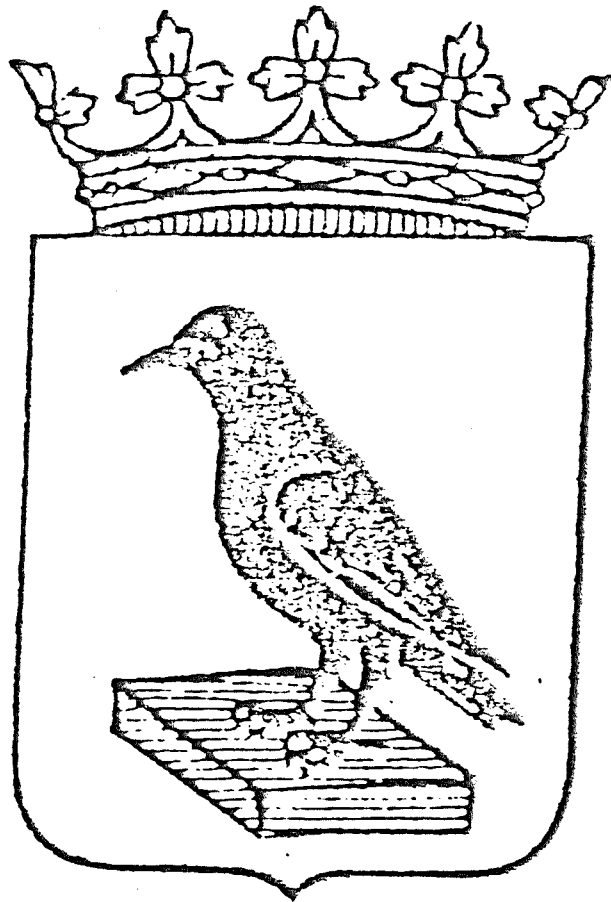

PGA

DE HOO
denzely
bevesti
ingevc

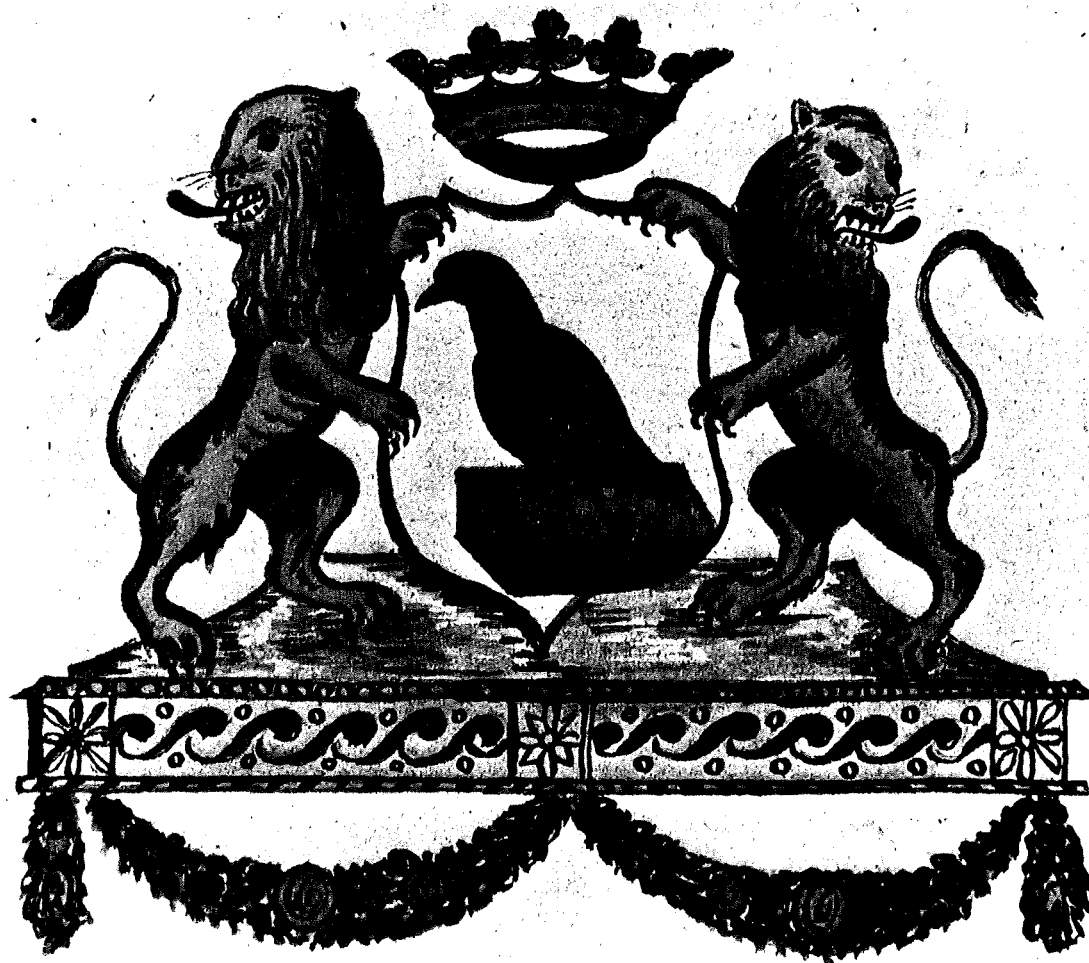

DE HOI

405.

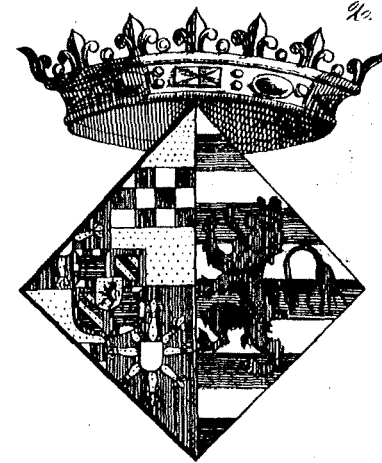
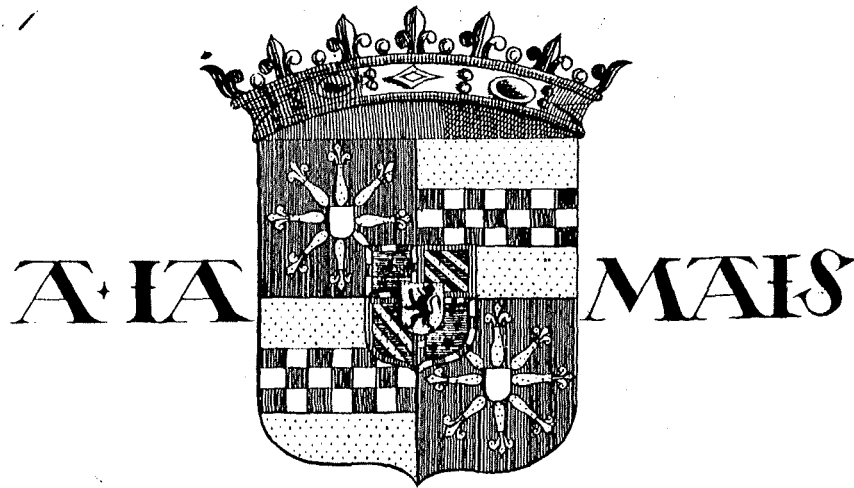
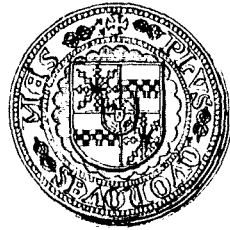

384

C. R. Hermans, Verzameling van Charters en juridisch-houdige beschieds behakelyk
het land van Ravenswa. 3 Hertogenbndel 1855 I.

4. Leegrenning van Adolf van Kleef. 3. Leegrenning van Philips van Kleef
1 en 2. Wapen van Philips van Kleef en zyne Echtgenoot Franciscus van St. Paul.

RAVENSTEIN

CHARTERS EN GESCHIEDKUNDIGE BESCHEIDEN

BETREKKELIJK HET

Land van Ravestein.

Uitgegeven door het

PROVINCIAAL GENOOTSCHAP VAN KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN

IN NOORD-BRABAND.

Tweede gedeelte.

'S HERTOGENBOSCH,

P. STOKVIS.

1849.

N° 70.

9 April 1522.

Landkaart der landen van Ravestein, Herpen, Uden en Velp, door Philips van Kleef vergund, omtrent de justitie, politie enz.

(Geauthentiseerde *Landtchaerte van Ravesteyn*, Ms., berustende in het gemeentes-archief van Herpen, fol. 8, vergeleken met CHRISTYN, *Costumen van Brabant*, dl. II, blz. 980 (1).)

PHILIPS van Cleve ende van der Marck, herr van Ravenstein, van Herpen, van Uden, van Edingen, van Dric-scher, van Wynendale, van Rompstborne, Breskenslandt, allen iegenwoordige ende toecommente, die desen onsen letteren sullen sien oft hoiren lesen, salut.

Want syndert onssen aencommen der heerlyckheden ons voorgenoemde lants van Ravensteyn, Herpen, Uden en Velpen, mitten toebehoirten, ons veele diversche aenbren-gen ende vertoegen gedaen syn geweest aengaende die gebreecken ende onredelyckheden, die in veele manieren inden voors. onsen landt daegelycx overcommende en. ge-beurende syn, ter onverwindelycker schaede ende ver-derffnisse van dien ende van onsen goeden ondersaeten, ende dat alsoe well ter causen van seeckeren gebreecken vander iusticien ende landtrechten, mitz die onredelycke costuyme ende costen ende borghtochten, diemen in ons-sen voors. landen geuseert heeft, als oyck ter caussen van onssen officieren, die in sommige saecken onssen voorscre-ven ondersaeten lasten anderssints ende voidere dant be-

(1) Op het voorbeeld van CHRISTYN hebben wij bij elk art. een volg-nummer geplaatst; ook heeft men gemeend den korten inhoud van elk artikel uit dien schrijver te mogen overnemen, vergeleken met de *Landt-chaerte* Ms. v. C., alwaar diezelfde inhoudsopgave voorkomt.

taemelyck is: soe ist, dat wy, genegen synde ter wel-faert ons voorscreven lants en. gemeyne ondersaeten, ende te versien, dat sy voirtaen gehandelt, onderhouden ende geregiert moegen wesen in goeder iusticien ende redelyck-heden, nae dat ons by goeden ondersuecken deuchdelyck gebleken is vanden gebreecken en. onredelyckheden voorscreven, geordineert hebben ende ordineren die punten ende ordinantien hier naer volgende, die wy willen voirt-aen onderhouden ende geachtvolght te wesen, altyt be-houdende die macht van dyen te veranderen, meerderen ende minderen, naer onsser beliefften.

[1.]

(Van vergaderinghe der xiiij schepenen ende van den salaris.)

Inden iersten, aengaende dat onssen schepenen van Her-pen gewoon syn op te draegen t'heuren wettigen hoofde, te weten tot schepenen van Nymegen in Gelre, alsulcke saecken ende processen, die sy seggen nyet vroet synde, waer vuyt sonderlinge van t'verborgen vanden vonnissen, diemen daer toe achtervolgende den lantrecht doen moet, soo groote costen ende lasten spruyttende syn, dat die schaemele ende arme ondersaeten sulcke onraet ende cos-ten nyet volbrengen en moegen, noch tot haeren goeden recht commen, soo ist dat om te versiene, dat een iege-lyck sonder groote costen oft laste t'synen goeden rechte commen moeghen, wy hebben geordineert ende ordineren, dat voirtaen, soo wanneer onsse schepenen van Herpen noch wys noch vroet genoch wesen en sullen, om van hen selven te vonnissen in eenigen saecken, die voor hen commen sullen, dat sy die saecken nyet meer opdraegen noch overseynden en sullen totten voorscreven schepenen

bende, sall opleggen alle die costen daerop verlopen, ter taxatien van schepenen voorscreven; voor w^e e costen die selve partyen reformerende sall oyck gehalden syn van t'beginsel seeckerheyte te doen. Insgelycx die voorscreven partye, die hem dus d'ongelyck beclaeght heeft vanden vonnisse, sall bruecken t'onsen proffyte drye marcken.

[VIII.]

(Van den segelen der schepenen.)

Item ende want hier te vooren alle verkennissen offt getuyghenissen gedaen ende besegelt alleenelycken by twee schepenen, hebben gehouden geweest van weerden, ende te veel stonden gebeurt is, dat geen van die twee schepenen, besiegelende sulcke verkennisse, lesen noch scrijven en conden, waerby te bemoyden (1) is, datmen meer oft min heeft moegen stellen dan hen luyden well kennelycken wesen mochte, d'welck een saccke is van grooten peryckle ende achterdeele van onssen ondersaeten ende vermindertheyde van iusticien. Om in desen te versiene, hebben wy geordineert, dat van nu voirtaen in elck van onssen vierschaeren van Ravensteyn, Herpen ende Velpen sall wesen eenen segele van saecken, onder den welcken, sonder meer, allen letteren ende brieven, daer macht aen cleefft, gelyck vonnissen, contracten, verbanden, verkennissen, overdrachten, erffenissen en. ontferffenissen, certificatien ende ander gelycken, sullen moeten lyden ende besegelt wesen ter presentien ende tegenwoirdicheyt vanden seven schepenen van elcker bancke ende vierschaere; ende sall den segel bewaert worden ende gesloeten syn in een coffre daer toe dienende, besloeten mit seven diver-

(1) *Bemoyden*, *CHRIST. bemoeden*, d. i. vermoeden.

sche sloeten, daeraff elcke vanden seven schepenen eenen sleutel sall hebben.

[IX.]

(Te ses weecken te segelen.)

Item ende sullen gehouwen wesen die schepenen van elcker banck ende vierscharen voors. te doen segelen van ses weken te ses weken oft eer, ende tot meer stonden, indien het noot sy ende sy des versocht wordden, opde verbeurte van eenen alden schilt, t'sy schepen offte clerck, die daer inne gebreeckelyck syn sall, ende nae die derde reyse, sall die clerck verbeuren syn officie.

[X.]

(Eeden voor schuldt.)

Item om dies wille, dat inder vierscharen van Ravensteyn tot deser tyt toe een quaede ende ongevoeghelycke costuyne onderhouden is geweest van te doen eeden eenen, diemen schult eyschende was, sonder dat die schulteysscher eenich blycken oft betogh dede van synder schult, dwelck buytten allen regulen van iusticien is; waerom wy willen ende ordineren, dat voirtaen die verweerder, te weten diemen schult eyscht, en sall nyet gehouden syn te sweeren dat hy nyet schuldich en is, hy en will; maer is dat saecke, dat diegene, diemen schult eysschende is, begeert, dat die schulteysscher syn schult waerachticht by synen eedt, hy sall gehouden syn synen eedt daer toe te doene.

[XI.]

(Ghevanghen te ontslaen.)

Item want ter caussen en, onder t'dexele van seecker-

boven den vestgelde den thyns twevoudt, eens vanden coopere oft coopers, en. noch eens vanden vercoopere oft vercoopers, t'sy dat sy luttel syn oft veel.

[XLIX.]

(Van d'officiers heeren goedt niet te pachten.)

Item mits dat onse officiers, alsoe well drossart oft andere, onse goeden selve pachten oft doen pachten t'heuren proflyte, daerby deselve te cleenen pryse blyven, om dat nyemant op hemlieden en derret (1) hoogen, soe willen ende ordonneren wy, dat van nu voirtaen negheen van onssen officieren voirn. en sall moegen pachten, doen pachten, van iemande over nemen oft eenichssints gebruycken eenighe goeden oft pachten ons toebehoorende, opde verbeurte van heuren officien, en. boven dyen arbitralyck gepunieert te worden t'onser belieften.

[L.]

(Wyfs goet te vercoopen.)

Item wy hebben voirts ten versuecke ende begheerte vanden gemeenen naburen van onsen voorscreven lande ende omme de welfaert van dyen geordonneert, dat nu voirtaen geen man en sall moegen syns wyfs erffgoet vercoopen ofte by eenighe wegen vesten, sonder den wille, consent en. oirloff vanden selven synen wyve, de welcke in persooone sall moeten denselven heuren grondt vertyen (2) ende den coopere daer inne vesten.

[LI.]

(Dat den beginder der twist die breucken betaelt.)

Item soo wat persooone, die den anderen oploop doet

(1) Derret, durft.

(2) Vertyen, afstaan.

oft eenighen twist begint, die gene, die hem moet verweren ofte syn lyff beschermen, en sall jegens ons nyet breucken ofte boete gelden, maer de beginre en. oploopere vanden selven twiste sall beyde de breucken ende boeten gelden sonder argelist.

[LII.]

(Confirmatien der articulen.)

Alle welcke voorscreven poincten ende articulen van ordonnantien ofte privilegien ende elck zonderlinge wy willen, lasten en. bevelen achtervolght en. onderhouden t'hebbene by onssen officieren en. ondersaeten, zonder eenich inbrake ofte verminderthede, altyts tot ons reserveerende t'meerderen ende t'minderen van dyen, als boven. In kennisse ende oirconden van allen welcken soe hebben wy dese voirn. ordonnantien ofte privilegien geteckent mit onser handt en. naeme, ende te meerdere verseeckerthede gedaen zegelen mit onsen zegele, verwapent mit onser wapenen hyer aene vuythangende, den ix dach van April int iaer ons Heeren duysent vyffhondert tweentwintich, style van Ludick.

Dasz diesze gegenwurtige Copei mit dem Rusz in Pergament geschriebenen, ehe doch unter ahm Endt etwas an der Seithenn vor neun und zwanzig Linien und die Subscription des Namens geheill durch die Engelche Einquartirung, der Unterthanen Ahngeben nach, abgeschnitzen, ahn der Versiegelung aber unverletzten Originals, nach vorhergangener fleisziger Collationirung gleichlautendt befunden, betzeugen wir Emtzbenente krafft unserer vorgetrückten Pitschafften und unterschriebene Han-

den, und wir Scheffen von Herpen, Uden, Ravestein und Velp mit unseren gewöhnlicher Schépendoms Siegelen.

DIETRICH SIBERGH.

SIBERT VON ACHEVELT.

GODEFRIDUS ODENDAELL, landtschryver (1).

Nº 71.

10 April 1522.

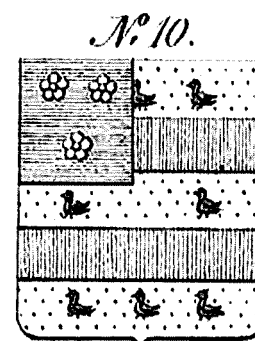
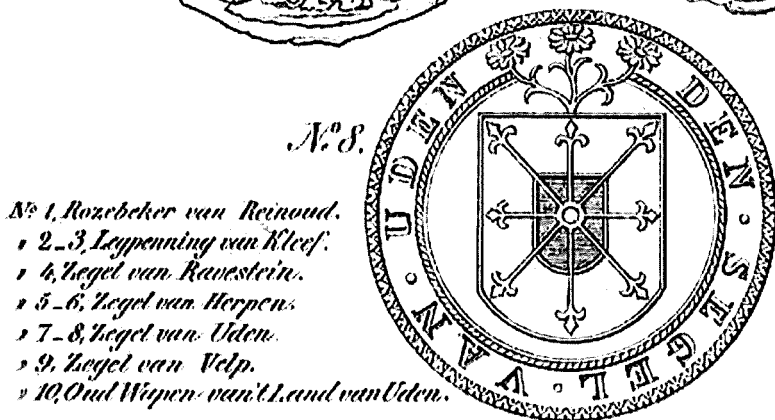
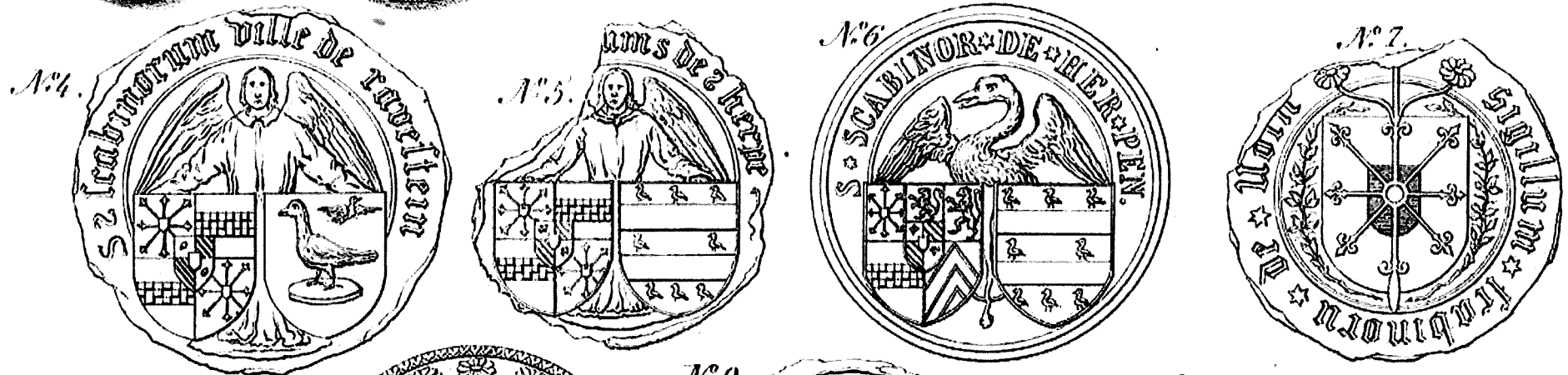
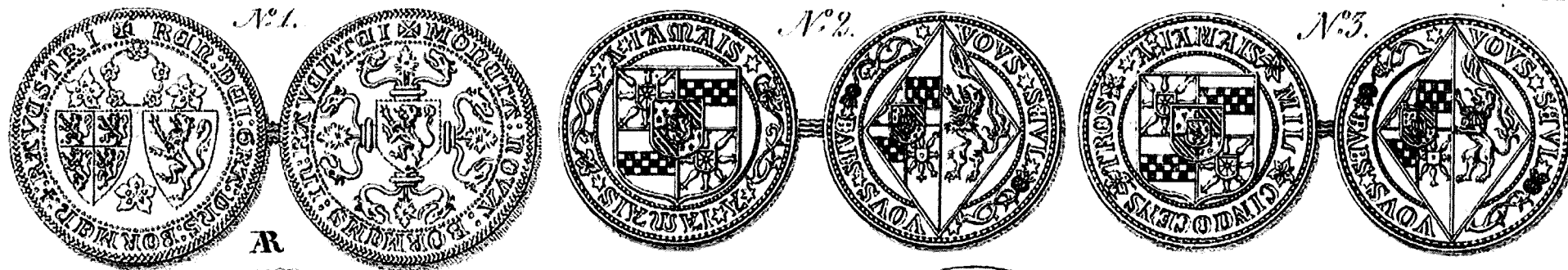
Hendrik van Maren, pastoor van Uden, sticht een beneficie ter eere van de H. Anna in de kerk aldaar, met verpligting voor den beneficiant, om wekelijks vijf missen te lezen.

(Oorspronkelijk testament op tien vellen perkament in klein folio, in de vouw merkkelijk beschadigd, en doorlopend vergeleken met eene authentieke gelijktijdige copie op papier, berustende ten archieve van de pastorie te Uden.)

In nomine Domini, amen. Per hoc praesens publicum instrumentum cunctis pateat evidenter, et sit notum, quod anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo vigesimo secundo, indictione decima, mensis Aprilis diebus secunda et tertia, hora quasi quinta secundae diei, usque ad horam sextam alterius diei, pontificatus sanctissimi domini nostri, domini electi, de cuius nomine pontificali nobis adhuc pro praesenti non constat anno primo. In mei notarii publici ac testium subscriptorum praesentia honorabilis, ac discretus dominus dominus ac magister Henricus de Maeren investitus ecclesiae parochialis

(1) Bij deze drie namen zijn twee cachetten in rood lak opgedrukt, en daaronder de zegels van Ravestein, Herpen, Uden en Velp op eene papieren ruit.

villae de Uden, Leodiensis dyocesis testator, in praefata parochia commorans, bonarum rationis ac discretionis ac sensuum suorum bene compos existens, ut intuenti apparebat, considerans tamen, ac cum matura deliberatione vere perpendens, nihil hora mortis incertius existere. Igitur ob salutem ac remedium animae suae, ne suprema dies eum omnino raperet improvisum seu minus bene paratum, de rebus ac bonis suis, de licentia et expresso consensu reverendissimi domini nostri domini Leodiensis, per modum testamenti, seu ultimae suae voluntatis, disposuit, condidit, et ordinavit: in quo quidem testamento, et ultima sua voluntate imprimis et ante omnia, animam suam in manus Dei altissimi sui creatoris, et gloriosae virginis Mariae humiliter, et devote commendans; revocans omnia et siugula sua testamenta coram quibuscumque personis prius publice aut private condita aut facta, legando fabricae sancti Lamberti ecclesiae Leodiensis duos florenos semel solvendo. Item legavit fabricae sancti Petri ecclesiae de Uden viginti quinque florenos semel solvendo. Item legavit adhuc fabricae sancti Petri ecclesiae de Uden praedictae dictus testator duodecim vasa siliginis hereditariae pactionis mensurae loci, quae duodecim vasa siliginis praedicta Arnoldus Lamberti incola de Uden exsolvere habet iuxta tenorem et continentiam litterarum scabinalium desuper confectarum, pro continuatione vesperarum in diebus dominicis et festivis annue decantandarum et celebrandarum. Item legavit adhuc dictus testator investito seu pastori praedictae ecclesiae de Uden pro tempore existenti, unam libram pagamenti communis, pro qua investitus, seu pastor praedictus, novem lectionum vigiliis cum missa pro defunctis semper in die anniversarii dicti testatoris cantabit, et solempniter cele-

- N° 1, Rondebeker van Reinoud.
- » 2-3, Leppening van Kleeſ.
- » 4, Zegel van Ravestein.
- » 5-6, Zegel van Herpen.
- » 7-8, Zegel van Uden.
- » 9, Zegel van Velp.
- » 10, Oud Wapen van't Land van Uden.

Cave sepulchrale, dans laquelle on trouva les deux Bieres ou Caisses de plomb, dans lesquelles reposent les corps de ces deux illustres Ames, et on y trouva devant chaque Caisse une plaque de cuivre doré, attachée à la muraille, sur lesquelles sont gravées en lettres Gothiques leurs Epitaphes (1).

(GRAFSCRIFTEN VAN PHILIPS VAN KLEEF EN FRANCISCA VAN LUXEMBURG.)

Hault et puissant Prince Monseigneur Philippe de

Duc de Brabant.	Rode.	Archiduc d'Austriche.	Duc de Cleves.
Duc de Savoye.	Conte de Flandre.	Seigneur des Oursins.	Roy d'Angletere.
Conte Cabriero.	Conte de Marek.	Roy de Chipre.	Conte de Flandre.
Roy de Boheme.	Duc de Juliers.	Seigneur d'Ainghien.	St. Sevrin.
Conte d'Auvergne.	Conte de Flandre.	Conte de St. Pol.	Conte de Hainaut.
D'Artemberg.	Conte de Mons.	Conte d'Urgelle.	Conte de Briene.
<i>De 32 kwartieren van Francisca van Luxemburg.</i>			
Duc de Molette.	Duc de Luxembourg.	Seigneur de Fienes.	Chatillon.
Duc de Borge.	Duc des Saxe.	Marquis de Ferari.	Roy de Boheme.
Duc de Baviere.	Seigneur de Coussi.	Roy de Castille.	Duc de Lembourg.
Le duo d'Ander.	Duc de Molfin.	Roy de France.	Le Prince Pyntero.
Duc d'Ander.	Conte de Foy.	Duc de Likante.	Roy d'Angletere.
Conte de Flandre.	Duc de Brunswik.	Roy de Cicile.	Roy de Hongrie.
Duc de Berry.	Duc des Saxo.	Roy d'Aragon.	Roy de Portugal.
Conte de Ravensberg.	Royo.	Gistelles.	Averscote.

(1) Wij laten deze grafscriften in den tekst volgen en geven op bijgaande plaat, n° 1 en 2, eene afbeelding der wapenschilden, welke boven elke koperen vergulde plaat voorkwamen.

Cleves, judis Seigneur de Ravestain etc., fist faire cest chapelle et sepulture, ol il at vullu son corps reposer, et la doua largement de biens, rentes, aornements, et tout ce qu'il y appartient, tant pour le service divin qu'il at ordonné, comme pour l'entretement du grant cuer et de la chapelle, sepultures et verrieres, dont les hercuemeestre de Notre Dame du Sablon et du Sainct Espérist de S. Eloy sont visiteurs et controlleurs; lequel trespassa l'an de notre Seigneur XVe. et XXVII, le XXVIIIe de Janvier.

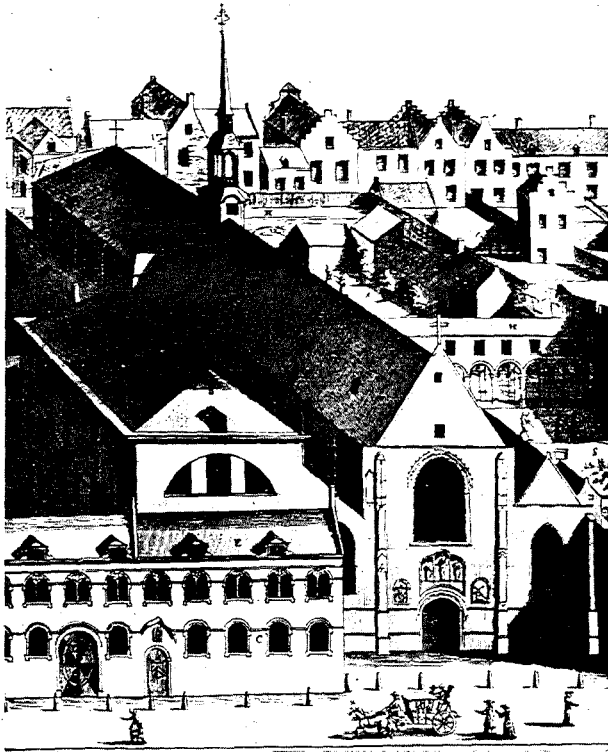
Cy est sepulturée bien vertueuse, fort excellente et toute illustre Dame Franchoise de Luxembourg, Ducesse de Coymbre et en Cleves, Dame de Ravestain, d'Enghien, de Wynendale, Rumst, Borna etc., laquelle en son temps eult à espoux et mary hault et puissant Seigneur et Prince Philippe de Cleves et de la Marke, Duc et Seigneur des dits lieux etc., et deceda de ce mortel siecle le V jour de Decembre l'an de grace Mil V^e. XX. et trois, et enterrée en service solemnel le XVe. de Janvier en suivant an que dessus.

Autre Epitaphe du dit Duc Philippe de Cleves, Seigneur de Ravesteyn etc.

Philippe de Cleves, noble Prince et hautain,
Cy gist estainct, Seigneur de Ravesteyn
Notoir il est, de son noble genre
Ces montrances, le te feront entendre
Noble vertu, d'honneur la directive
At augmenté, sa noblesse native.
Prudent étoit, et juste en équité
Sage et discret, aimant la vérité

Collins, dans son « Histoire des Seigneurs d'Enghien », signale que le cœur de Françoise fut enterré dans le chœur de l'autel de l'église des P.P. Augustins à Enghien.

Eglise des Dominicains.
(Grand Théâtre Sacré du Brabant).

Philippe, par son testament de 1526 (voir annexes), disposa que son cœur serait « porté et enterré en l'église du cloître de Groenendael ».

Les statues des deux princes, à genoux étaient surmontées de leurs écussons disposés en forme d'arc : (les 32 écussons de Philippe les 32 écussons de Françoise : voir page 37.)

Le 10 octobre 1727, on ouvrit le caveau des princes et on découvrit devant leur cercueil deux planches de cuivre avec leurs épitaphes surmontées de leurs armes. On pouvait y lire aussi la devise « A JAMAIS » de Philippe, celle de Françoise étant absente.

Le couvent et l'église eurent beaucoup à souffrir des troubles du 22 avril 1580; la populace détruisit les œuvres d'art. Le criminel bombardement de Bruxelles par le Maréchal de Villeroy en 1695 fit le reste.

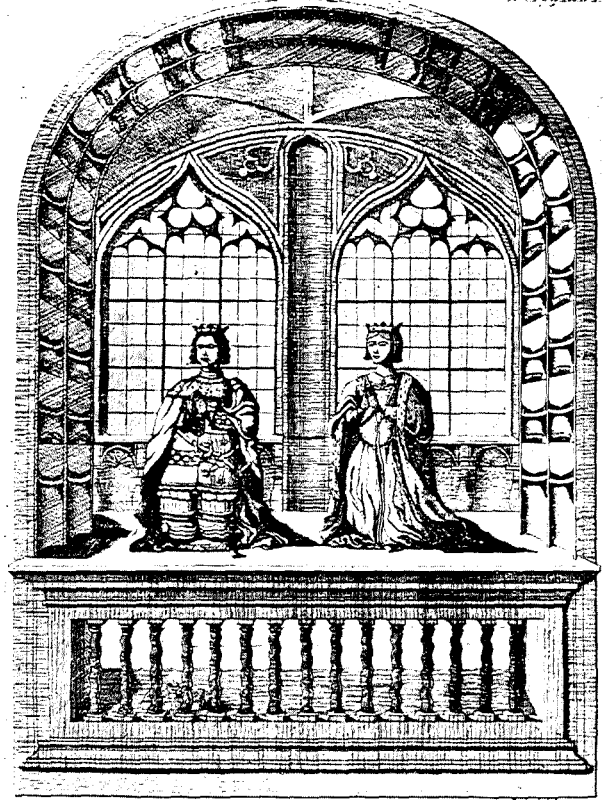
Maximilien Emmanuel, Duc Electeur de Bavière, dernier gouverneur des Pays-Bas sous le régime espagnol, fit reconstruire l'église. Celle-ci disparut définitivement sous la Révolution française.

Remarques au sujet des écussons du Mausolée

La gravure ci-après, extraite du « Grand Théâtre Sacré du Brabant », est due à Krafft qui la fit en 1728, c'est-à-dire après la destruction de l'église des Dominicains par le bombardement de 1695, et après sa reconstruction par Maximilien Emmanuel.

L'ouvrage signalait que « 13 écussons étaient tombés et perdus » et que d'autres qui étaient tombés n'ont pas été « bien remis en place ». Ceci explique comment nous trouvons en 39e place sur la gravure des armoiries de Françoise de Luxembourg, celle de Ravensberg qui

*ceci sont et au-dessus de cette gravure tenant à la Chapelle des Espagnols à Bruxelles etc.
1728*

Mausolée.
Philippe et Françoise — Chapelle des Espagnols.

revient à Philippe. Tandis qu'en 11e place de celles de Philippe, se trouve le blason de Bar qui est à Françoise.

Remarquons aussi que pour Françoise, l'écusson des Baux (Andria) est reproduit deux fois (13e et 17e places) et sous deux formes différentes. Parmi les écussons de Françoise figure en 4e place celui de Châtillon. On sait que la famille de St Pol, à laquelle appartenait la princesse, portait les armes des Châtillon.

L'épitaphe de Françoise la désigne comme « Dame de Rumst ». Ce domaine appartenait en effet à Françoise et à sa sœur Marie. Les Ravenstein y possédaient une résidence.

Rombaut signale que le maître-autel du chœur de l'église des Dominicains était orné d'un tableau de

CHAPITRE IX

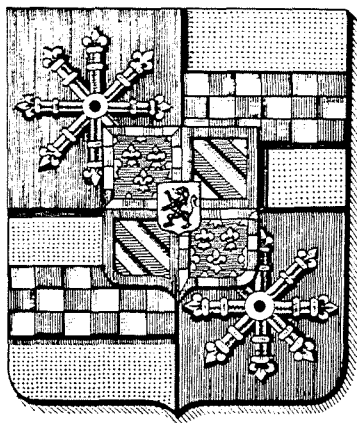
HERALDIQUE NUMISMATIQUE

Nous nous bornerons dans ce qui va suivre à quelques renseignements concernant Adolphe et Philippe de Ravenstein et l'épouse de ce dernier, Françoise de Luxembourg.

Blasons

Les armes de la famille de Clèves sont décrites comme suit par Chestret de Haneffe :

«de gueules chargé d'un écu d'argent ayant en cœur un tourteau de sinople d'où partent huit sceptres pommelés et fleuronés d'or.»

Écusson de Philippe de Clèves.

Ce sont celles d'Adolphe de La Marck. Ses descendants conservèrent ce blason en l'accolant à celui de La Marck :

«un écu d'or à la fasce échiquetée d'argent et de gueules.»

Adolphe de Ravenstein avait comme armes :

«écu écartelé de Clèves et de La Marck, ayant sur le tout l'écusson de Bourgogne blasonné à la manière de Jean sans Peur; en surtout l'écusson de Flandre.»

Son fils Philippe conserva le blason de son père et c'est sous cette forme que nous le trouvons sur la cheminée monumentale de l'Hôtel du Coudenberg et sur les vitraux de Mons et de Liège.

Le blason de Françoise de Luxembourg tel qu'il figure sur les parois latérales de l'actuelle salle des conférences de l'hôtel Ravenstein : parti Luxembourg et Clèves, se retrouve sur les vitraux de Mons et de Liège et sur les documents existant au sujet du mausolée des Dominicains.

Un seul blason, qui figure dans les armoiries du mausolée des Dominicains et du vitrail de Ste Waudru, celui de la maison des Baux (Andria) (voir chapitre VIII, pp. 36 et 37), demande un commentaire. Les Luxem-

bourg St Pol étaient issus de cette illustre maison qui prétendait descendre du roi mage Balthazar et dont l'écusson représente l'étoile de la Nativité, qu'un observateur non averti pourrait confondre avec un soleil dans sa gloire.

Devises

Devise de Philippe (Hôtel Ravenstein).

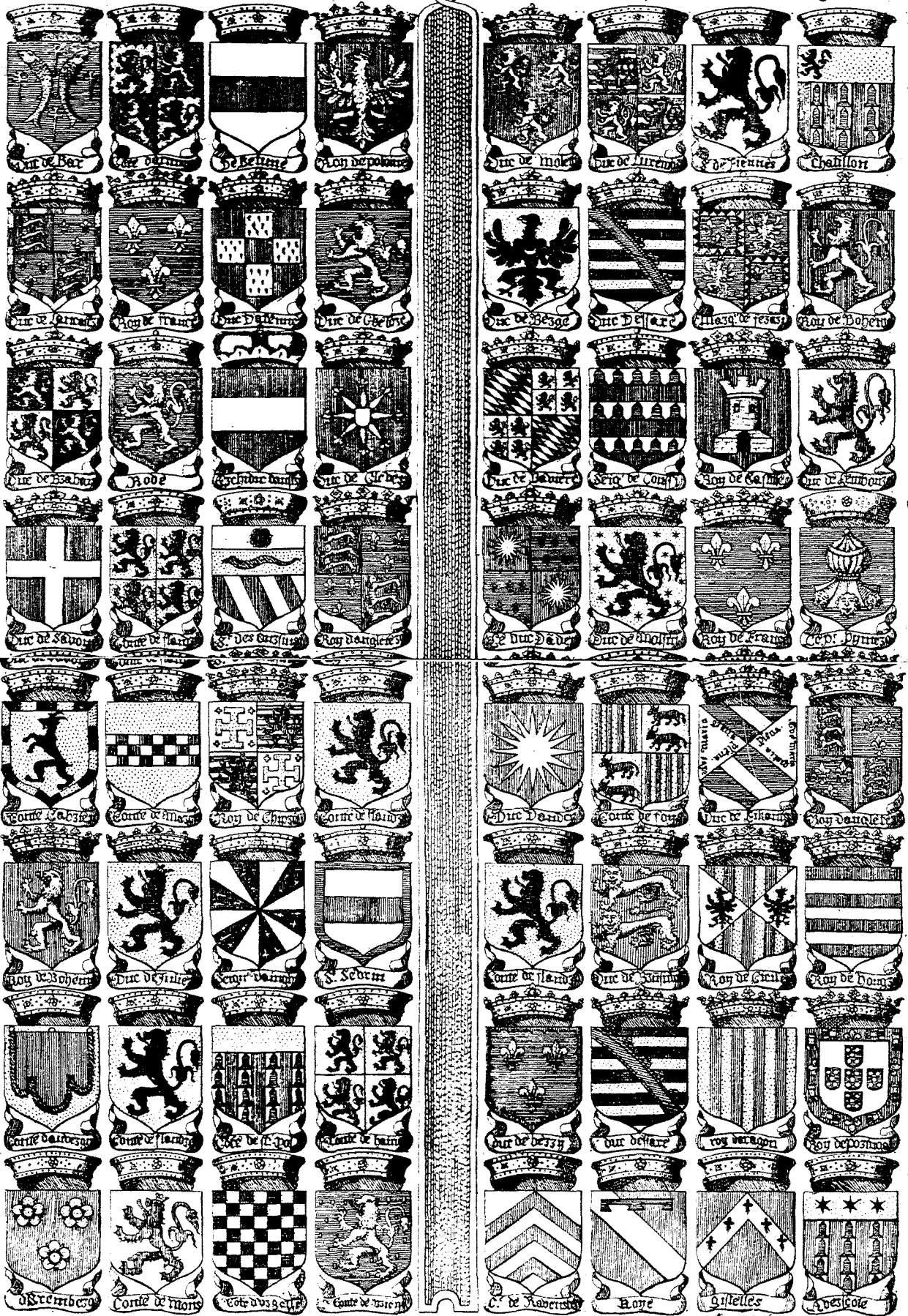

Devise de Françoise (Hôtel Ravenstein).

Les armes qui sont attachées à la precedante tombe

par devant

par derriere Tom. 1. pag. 260. N° 2

concentreren
dat in het
vrij van
chruiken.
in die ver-
kanten, zijn
in proces-va-
les in veld
van de be-
noo der ge-
w.

in het in
overeen,
vergevenen
Aan den
Secretaris,
M. B.

Aan
H. B. Ged. St.
van
M. B.

B. N. 325.

Circulaire
25 febr. 1854.
N. N. 13.

N. N. 13.

Aan
L. C.

Not. van Vlaam. Sen. 17.

De Secretaris,
M. B.

Paronsheim, 14 maart 1854.

Aanleiding der in margi-
ne des aangehaalde circulaire
hebben wij de ver. becellarie
te berispen dat doe gemeente
geene gemeente-olag heeft, en
ook, voor zover ons bekend
is, geene voorshans bevelen heeft.
Het gemeentebestuur,
de Bergemeester

De Secretaris,
M. B.

14 maart 1854.

in der haren
in twee hebben
zijn bevestigd
in 21 beris 2
in, aangekomen
in overvloed
in in zeer vol-
beinden en
in is geonder
in in M. B.
Aan den
Secretaris,
M. B.
14 maart 1854.

B. N. 329

Circulaire
25 febr. 1854.
N. N. 13.

Aan
L. C.
M. B.

B. N. 330.

W. B. 1854.
in 1854.
in 1854.

Paronsheim, 21 maart 1854.

Aanleiding der in
margine des aangehaalde
circulaire, hebben wij de ver.
bevestigd te berispen, dat
volgens getuigenis der onvle-
in de gemeente de
gemeenterolag, alhier, bestaand,
zijn wit. in blauw met
het, dragen der gemeente, in het
wit, gedekte volgens, overeenstem-
de bevestiging.

Bergemeester M. B.
Aan den
Secretaris,
M. B.

Paronsheim, 10 maart 1854.

Aanleiding der aangehaalde
in margine des aangehaalde
in 1854.

Zegelstempel van Ravenstein

Rond zegelstempel met de wapens van de stad Ravenstein en van de familie van Kleef. Wapen van Ravenstein: een schild met een halfcirkelvormige onderkant, met de afbeelding van een raaf, zittend op een ruw stenen blok. Wapen van de familie van Kleef: een schild met een halfcirkelvormige onderkant, gevierendeeld, in het midden een ingezet schildje. Op 2 en 3 een faas van sabel, op 1 en 4 een schildje, omringd door kruisjes die met hun onderste punt in het schildje verdwijnen. Achter de schilden staat een gevleugelde engel. Enkele leden van het huis...

[meer](#)

<i>vervaardiger</i>	Anoniem
<i>datering</i>	1400-1500
<i>soort object</i>	zegelstempel
<i>afmetingen</i>	hoogte: 122 mm, diameter: 47 mm
<i>materiaal</i>	hout ; koper
<i>trefwoorden</i>	15de eeuw
<i>inventarisnummer</i>	01204
<i>instelling/bron</i>	Noordbrabants Museum

[terug naar zoekresultaat](#)

Ravenstein

De gemeente voert als wapen: Zijnde 'van zilver, beladen met een Raaf van sabel, staande op een steen van Lazuur. Het schild gedekt met een kroon van goud en vijf fleurons van hetzelfde' (diploma 16 juli 1817).

De herindelingen in 1923 en 1941 waren voor de toenmalige gemeentebesturen blijkbaar geen reden het wapen van Ravenstein aan te passen. Bij de samenvoeging in 2003 van de gemeente Ravenstein met de gemeente Oss is door de Hoge Raad van Adel voor de gehele gemeente Oss een nieuw gemeentewapen vastgesteld (in groen een zilveren os, het schild gedekt met een gouden kroon van negen parels). Juridisch gezien bestaat het gemeentewapen van Ravenstein sinds de samenvoeging met Oss niet meer. De Dorpsraad van Ravenstein is echter bevoegd het oude gemeentewapen te blijven gebruiken.

Aanvankelijk zegelden de schepenen van Ravenstein met persoonlijke zegels (1376). Bij besluit van de plaatselijke heer, Philips van Kleef en van der Mark, heer van Ravenstein, Herpen, Uden enz. (1492-1527) van 9 april 1522 werd bepaald dat voortaan een 'segele van saecken' moest worden gebruikt. Dat zegel vertoonde een engel met het wapen van genoemde heer naast het stadswapen met een raaf op twee ronde stenen - een sprekend wapen dus - en heraldisch links erboven een voorwerp dat de ene keer wordt geïdentificeerd als een zwaard, een andere keer als een vogeltje, enz. Dit stadswapen kan toen speciaal voor het zegel zijn ontworpen, maar even zo goed had het op dat moment ter plaatse al een traditie.

Daarnaast komt sinds de 16de eeuw in handschriften en in druk als stadswapen het wapen Kleef voor: in rood een zilveren hartschild en een gouden karbonkel* (o.m. op de wapenkaart, uitgegeven door Zangrius in 1600, en op die van baron Jacob Le Roy uit 1694), terwijl daarmee het wapen van het Land van Ravenstein zal zijn bedoeld. Een 17de-eeuwse gravure van H. Cause (1648-1699) geeft als stadswapen: in zilver een opvliegende zwarte raaf, van

voren gezien. De steen ontbreekt daar. Het wapen van 1817 is conform het historische stadswapen dat door de burgemeester in 1815 werd ingezonden, met omschrijving van de kleuren. De ingezonden prent had hij geknipt uit het titelblad van de 'Naam-Wyzer der hooge amptenaaren en regeringslegen in de Stad en Lande van Ravenstyn' (Grave 1794).

De NCWV stelde in haar rapport van 1992 voor de steen in oude vorm te hertekenen:

'In zilver een raaf van sabel, staande op een steen van azuur. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren.'

Na het verschijnen van genoemd rapport is nog gebleken dat er een vermoedelijk 18e-eeuwse gekleurde afbeelding bestaat van het wapen van Ravenstein, gehouden door twee omziende leeuwen. Ook al konden zowel het Streekarchief Brabant-Noordoost als de gemeente Ravenstein geen uitsluitel geven over de verblijfplaats en status van de tekening, toch moeten we bij deze afbeelding aan een voorstelling denken die door de gemeenschap of het stadsbestuur zelf moet zijn gebruikt. Enerzijds doet de wapentekening sterk denken aan die op bovengenoemde 'Naam-Wyzer' uit 1794, anderzijds is het is zeer waarschijnlijk, mede gezien het gedrapeerde groen, dat deze voorstelling gelijktijdig is ontstaan als het wapen van de stad Grave, dat eveneens door twee omziende leeuwen wordt gehouden, zoals een stadspublicatie uit 1793 laat zien.

* *Karbonkel = schildbeslag in de vorm van een lelierad.*

R. Pieters

Bronnen:

Rapportage gemeentewapens Oss 2002 door J. Melssen, archivaris/
heraldicus